

דבר אלי בפרחים

חקלאות ישראל - 2017

מצגת מלווה למידה בגיאוגרפיה – אילת כ"ץ יאיר שיינגרטן-
תוכנית היל"ה

הפרח - אגדה סינית

מעשה בסיני צהוב עור ומלוכסן עיניים. עני עד מאוד
היה הסיני, והאגורה לא הייתה מצויה בכיסו.
מעשה

שהיה ומצא אותו הסיני מטבע של לירה. הלך הסיני
וקנה במחצית הסכום כיכר לחם, ובמחצית הסכום
הנותר רכש לו פרח. התפלאו עד מאוד חבריו ואמרו:
"הרי עני ואביון אתה, ופרוסת הלחם היא מצרך
נדיר

בפיד, וכיצד זה תוציא מחצית מכספך על פרח?"
ענה להם: "את הלחם קניתי כדי שיהיה לי ממה
לחיות,

ואת הפרח קניתי כדי שיהיה לי בשביל מה לחיות."

נתוני 2016

ענף הפרחים בישראל כולל 140 סוגים שונים של פרחים, רובם מיובאים, שאוקלמו והותאמו לאקלים הישראלי על ידי מומחי משרד החקלאות. בישראל כיום כ- 350 מגדלים, כ- 150 מתוכם מגדלים ענפי קישוט, ו- 4 חברות ייצוא עיקריות.

ישראל מייצאת 0.5 מיליארד פרחים וענפי קישוט בשנה. שטח הפרחים בישראל משתרע על כ- 40,000 דונם, 60% מהענף מרוכז באזור שבין חדרה לגדרה, ו- 40% בפריפריה (נגב, ערבה וצפון). הענף מתבסס על מספר רב של גידולים בהיקפים קטנים יחסית (גידולי נישה).

מהמקום השני בשוקי היצוא, אחרי הולנד, ירדנו למקום הרביעי. את מקומנו תפס פיתוח אדיר במדינות כמו אתיופיה וקניה במזרח אפריקה וקולומביה ואקוודור במרכז אמריקה

עד לפני כ-30 שנה חקלאות הפרחים בישראל התמקדה רק בשוק המקומי, והגידולים השתרעו על שטחים קטנים יחסית של כמה עשרות דונם. בעקבות מחקרים שנעשו, הפך גידול הפרחים לענף היצוא הראשון של מוצרי חקלאות טריים בישראל. יצוא הפרחים בשנת 2000 עלה על 50 מיליון דולרים. ישראל הפכה לשחקנית מרכזית בתעשיית הפרחים העולמית, ובמיוחד כספקית של פרחים אירופיים מסורתיים בחודשי החורף, ישראל הפכה ליצואנית הפרחים השלישית בגודלה בעולם

ההסברים לגידול בייצוא הפרחים:

רווחיות גבוהה- ביקוש לפרחים איכותיים במדינות מערב אירופה שם מצוי שוק קונים גדול, רמת חיים גבוהה וכוח קנייה.

יעילות ומקצועיות, תוך כדי ניצול תנאים אקלימיים (חורף נוח וחמים מבטיח השגת יבולים מבכירים). שימוש במו"פ- מחקר ופיתוח- זני פרחים חדשים והכנסתם לשוק בו אין לישראל תחרות. הכנסות גבוהות לדונם, והתאמה לגודל השטחים במושבים בשנות ה-80 היה עידוד ממשלתי להכנסת חממות פרחים ולווי על ידי הדרכה חקלאית.

שנה אחרית חדשה 2017: מיליוני פרחים מישראל הגיעו לשווקי אירופה למרות הירידה של כ-15% בגידול הפרחים בישראל לעומת השנה שעברה, גם השנה יצאו לבורסות הפרחים ולשווקים באירופה מיליוני פרחים וענפי קישוט מישראל. הביקוש הגבוה ביותר הוא לפרחים קלאסיים בגווני אדום

היקף היבולים לשטח בישראל הוא בין הגבוהים בעולם. גיבוש מדיניות ארוכת-טווח בנושאי פיתוח, מחקר, הדרכה והשקעות, לקידום השיווק וליצוא, תוך מתן עדיפות לטכנולוגיה הדורשת מיעוט ידיים עובדות. פיתוח וקידום שוק הפרחים המקומי. יצירת יציבות מקסימאלית למגדלים באמצעות הפעלת רשת בטחון, למניעת זעזועים בענף..

היקף הייצוא מהערבה לשווקי הפרחים באירופה הגיע השנה ל-9.5 מיליון פרחים וענפי קישוט. מחזור ייצוא הפרחים הארצי נאמד בכ-100 מיליון יורו השנה.

מעיין קטרון, מרכזת תחום פרחים במו"פ (מחקר ופיתוח) ערבה תיכונה וצפונית: "למרות כל הקשיים, הערבה התיכונה ממשיכה עדיין לגדל ולייצא פרחים רבים לבורסות הפרחים באירופה, כגון טרכליום, ליזיאנטוס, קאלות, נוריות, חמניות, לימוניות ועוד". עוד מציינת קטרון, כי במו"פ ערבה תיכונה וצפונית, מתבצעים מחקרים לאקלום זני פרחים חדשים בעלי חיי מדף ארוכים אשר מחזיקים מספר שבועות, ללא צורך במים. לאחרונה הצליחו לאקלם את 'פרח הגלריוזה' החדש בישראל ובלעדי במו"פ. מכיוון שבערבה שוררים תנאי אקלים המאפשרים את פריחת ה'גלוריוזה' גם בחודשי החורף, כאשר במדינות אירופה הטמפרטורות צונחות וישנו מחסור בפרחים, ניתן יהיה לשווק את הפרח מישראל גם בסילבסטר, ולנטיין וכו'. הפרח שצבעו אדום עז, אמור להחליף את גידול פרחי הוורדים המסורתיים בישראל וכבר משווק לייצוא מסחרי בבורסות הפרחים באירופה.

”פרחים הם הדרך של האדמה לחייד” - אנונימי

קשיי הענף

בעיית כוח אדם- הישראלים, לא ששים לעבוד בחקלאות. ”התנאים קשים, הטמפרטורות לא נוחות והעבודה סיזיפית.

אחזקת עובדים זרים יקרה יחסית לעובדים תאילנדים משלמים משכורת, מספקים להם מגורים ואת כל התנאים מסביב, ובנוסף צריכים לשלם מיסוי על עובדים זרים. כל אלה מגדילים משמעותית את מחיר העסקה.

מדינת ישראל צמצמה את התמיכה בענפי החקלאות למינימום. ,
צמצום התמיכה מתבטא גם בצמצום הסיוע הממשלתי בתשלום דמי ביטוח נזקי הטבע .
בחקלאות (מ-35% ל-25%) במהלך העשור האחרון.

נזקי טבע – שינויי מזג אוויר, גלי קור.

קריסת אגרקסקו בקיץ 2011, שהחריפה את התחרות בין היצואנים הישראלים על השווקים שבהם פעלה החברה, החמירה אף היא את מצב היצוא, מכיוון שלחלק מהשווקים האטרקטיביים נכנסו מגדלים מאפריקה.

הדר אשה, פיתוח ישראלי

ברוח האקטואליה והשיח הציבורי על הדרת נשים, במו"פ של ערבה תיכונה פיתחו את הפרח הפמיניסטי הראשון: פרי קישוטי שנקרא "הדר אשה". הגימיק הוא זן חדש ממשפחת הסולניים (שלפח), בעל נפח פריחה פירותי וצבע כתום עז. צורתו מזכירה מנורות סיניות תפוחות, ואפשר לייבש אותו לקישוט.

בשל מזג האוויר הייחודי המדברי, התחילו לטפח
במו"פ ערבה תיכונה את **הגלוריוזה** - פרח בעל
מראה ייחודי. ניתן לשווקו לבורסות הפרחים
באירופה בחודשי החורף, שבהם אין פרחים
בארצות אלה.

הפרח הוא בעל מחזור חיים ארוך ביחס לפרחים
אחרים, ניתן לקטוף אותו כשהוא ירוק וליהנות
ממנו במשך שלושה שבועות עד חודש, כשהוא
מחליף את צבעו לגווני אדום. בימים אלה
קוטפים במו"פ את הפרחים הראשונים.
מהערבה ייצאו ב-2016 לרחבי העולם 18.8
מיליון פרחים

הנרקיס הוא אחד הצמחים האהובים ביותר על חובבי הפרחים והגננים. צמח בעל בצל המצמיח שושנת עלים מאורכים. ידועים כיום מאות זנים שונים של המין פרי אקלום, בירור וטיפוח. כ-100 זני TEZETTA, תרבות של נרקיסים, גדלים בגינות הנוי ברחבי העולם. פירוש השם הלטיני של המין הוא קערה, מתייחס לעטרה דמוית הקערה שבפרחי הנרקיס. מוצא - אסיה ואפריקה, מאזור הים התיכון ועד סין ויפן.

חברת עדן זרעים פיתחה דלעת יפנית בעלת סגולות רפואיות.

לדברי המפתחים, היא מתוקה מהדלעת הרגילה ומכילה רכיבים חיסוניים ואנטי־סרטניים, מסייעת בהאטת הזדקנות וטובה למערכת העיכול. הדלעת מטופחת על ידי חקלאי "יופי של ירקות" במושב עין יהב.

פרחי הקאלות מבוקשים מאוד בשווקים ובורסות הפרחים בחו"ל, פורחים בעיקר בימי החורף בין החודשים דצמבר למאי, מדובר בצמח בעל קנה שורש ממשפחת הלופיים, שמוצאו בחבל הקייפ בדרום אפריקה, זן שאוקלם בישראל וכאשר הוא משווק בימי החורף הקרים של אירופה, קיים יתרון שיווקי בעל ערך גדול למגדלים הישראליים.

מדובר בשיטת גידול חדשה לגידול קאלות צבעוניות- פרחים הזקוקים לטיפול קפדני ועדין, שעד כה גודלו בארץ באדמה כבדה וחומה, עשירה בקומפוסט ובהשקיה נדיבה במיוחד.

אחד המחקרים המרתקים שהוצגו היה מחקר לטיפוח היפאסטרום (פרחי אמריליס), שעסק בשימוש בהכלאות רגילות ובין מיניות לטיפוח טיפוסים חדשים ובעלי התאמה לאקלים הישראלי. את המחקר הובילה דורית סנדלר-זיו. מדובר בצמח בצל מקסים, המיועד לשיווק בשלוש מטרות עיקריות: עציצים פורחים, פרחי קטיפי ובצלים יבשים להפרחה בתמונה: אמירליס (היפאסטרום) בצבע אדום-לבן- טיפוח של דורית סנדלר-

זיו

צמח ממשפחת החלמיתיים מעוג ימי (שאף הוא עם פרחים סגולים- ובתמונה: מעוג ימי - זן בעל פריחה יפה וחסכני במים, שאוקלם ע"י סימה קגן

ידוע בכינויו 'היום אתמול מחר', כינוי המתייחס לעובדה שעל הצמח
פרחים בשלושה צבעים,
האחד לפרחי יום האתמול, צבע שני לפרחי היום והשלישי- לפרחי יום
המחר

משנה צבעו מסגול ללונדר ולבסוף ללבן.